

Kazimiera Wilk

Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu

FINANSOWANIE ROZWOJU REGIONALNEGO ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2007-2013. PRZYKŁAD WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Streszczenie: W artykule dokonano krótkiej charakterystyki polityki spójności Unii Europejskiej w obecnym okresie programowania budżetowego. Opisano także politykę spójności w Polsce, której zasady, cele, instrumenty realizacyjne zawarto w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia. Ważną częścią artykułu są rozważania na temat realizacji polityki spójności w województwie dolnośląskim. Przedstawiono tu priorytety i działania (oraz alokację środków finansowych przeznaczonych na ich realizację) określone w Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego. Wskazano również na dotychczasowy stopień realizacji wybranych działań.

Słowa kluczowe: rozwój regionalny, polityka spójności, fundusze strukturalne, fundusz spójności, programy operacyjne.

1. Wstęp

W okresie programowym 2007-2013 w polityce spójności Unii Europejskiej głównymi priorytetami są działania na rzecz spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej skierowane na większy wzrost gospodarczy i zatrudnienie we wszystkich regionach i miastach¹. Wszystkie działania tej polityki mają realizować cele odwołanej strategii lizbońskiej, która zakłada: stworzenie z Europy jeszcze bardziej atrakcyjnego miejsca do inwestowania i pracy, oparcie wzrostu na wiedzy i innowacjach oraz tworzenie większej liczby miejsc pracy².

Instrumentami polityki spójności są programy operacyjne. Dla rozwoju regionów szczególnie ważne są regionalne programy operacyjne. Celem opracowania jest ogólna charakterystyka polityki spójności UE i Polski oraz przedstawienie głównych

¹ J. Ładysz, *Polityka strukturalna Polski w warunkach integracji europejskiej*, Wydawnictwo AE, Wrocław 2008, s. 136.

² *Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Nowy początek strategii lizbońskiej*, COM(2005)24.

kierunków wsparcia rozwoju województwa dolnośląskiego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.

2. Cele i finansowanie polityki spójności Unii Europejskiej

Celami wspólnotowej polityki spójności obecnie są³: Konwergencja (Cel 1), Konkurencyjność i zatrudnienie w regionach (Cel 2), Europejska Współpraca Terytorialna (Cel 3).

Interwencja finansowa Unii Europejskiej w realizacji polityki regionalnej odbywa się poprzez fundusze strukturalne i Fundusz Spójności (do 2006 r. także przez Inicjatywy Wspólnoty). W obecnej perspektywie budżetowej instrumentami finansowymi polityki Wspólnoty są Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS) oraz Fundusz Spójności (a także pożyczki z Europejskiego Banku Inwestycyjnego – EBI).

EFRR w latach 2007-2013 finansuje realizację inwestycji produkcyjnych, infrastrukturalnych, rozwój potencjału endogenicznego poprzez działania stymulujące rozwój regionalny i lokalny oraz pomoc techniczną.

EFS w obecnym okresie programowania finansuje projekty związane m.in. z poprawą zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw, zwiększeniem dostępności do rynku pracy, przeciwdziałaniem bezrobociu, zwiększeniem integracji społecznej, wzmocnieniem kapitału ludzkiego.

Fundusz Spójności w nowej polityce spójności został włączony do finansowania celu Konwergencja (poprzednio wspierał pojedyncze projekty) i poddany tym samym zasadom co fundusze strukturalne. Fundusz ten finansuje duże projekty z zakresu ochrony środowiska i transeuropejskich sieci transportowych⁴. Pomoc finansowa przyznawana jest na poziomie krajowym.

W poprzednich okresach programowania oprócz funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności funkcjonowały Inicjatywy Wspólnotowe. Powołano je w trakcie reformy polityki strukturalnej w 1988 r. w celu rozwiązywania problemów rozwojowych istotnych dla funkcjonowania i rozwoju całej Wspólnoty. W bieżącym okresie programowania zrezygnowano z tej formy interwencji, a ich zadania przejęły inne instrumenty polityki spójności (włączono je w główny nurt programowania).

Nowymi instrumentami polityki spójności są JASPERS, JEREMIE i JESSICA, które są wyrazem współpracy między Komisją Europejską a europejskimi instytucjami finansowymi (w tym EBI)⁵.

³ K. Wilk, *Rozwój miast w europejskiej polityce regionalnej i spójnościowej*, [w:] S. Korenik (red.), *Kształtowanie się Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego w warunkach integracji europejskiej*, Wydawnictwo UE, Wrocław 2009, s.40.

⁴ K. Żukrowska (red.), *Integracja europejska – nowe bariery czy trwałe kryzysy*, SGH, Warszawa 2006, s. 77.

⁵ Tamże.

3. Polityka spójności w Polsce

Jedną z podstawowych zasad polityki spójności jest zasada programowania. Zasada ta polega na organizowaniu, podejmowaniu decyzji i finansowaniu w ramach wieloletniego okresu programowania działań Unii Europejskiej i krajów członkowskich. Obecny okres programowania obejmuje lata 2007-2013. Jedną ze zmian cechujących politykę spójności w tym okresie jest zmniejszenie etapów programowania pomocy finansowej z funduszy unijnych. Dla realizacji Celu 1 i Celu 2 Komisja Europejska przedstawiła krajom członkowskim Strategiczne Wytyczne Wspólnoty, poszczególne państwa członkowskie przygotowały na ich podstawie (z uwzględnieniem strategii lizbońskiej) Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO) i następnie programy operacyjne⁶.

Kierunki wsparcia ze środków europejskich (w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności) w Polsce w obecnym okresie programowania zawarte są w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia (NSRO)⁷. Jest to podstawowy dokument strategiczny zawierający diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej kraju i regionów, określający najważniejsze wyzwania dla gospodarki, cele osiągnięcia spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej z krajami i regionami Unii Europejskiej⁸. Zawiera także alokację środków finansowych na poszczególne programy operacyjne i określa system ich realizacji⁹. Dokument ten uwzględnia zapisy Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, Krajowego Programu reform na lata 2005-2008. Działania przewidziane w NSRO mają służyć realizacji strategii lizbońskiej.

Celem strategicznym NSRO „jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej”¹⁰.

Cel strategiczny został uzupełniony następującymi horyzontalnymi celami szczegółowymi¹¹:

Cel 1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.

Cel 2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.

Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.

⁶ J. Ruszkowski, E. Górnicz, M. Żurek, *Leksykon integracji europejskiej*, PWN, Warszawa 2003, s. 420-421.

⁷ Inaczej: Narodowa Strategia Spójności (NSS).

⁸ M. Jankowska, A. Sokół, A. Wicher, *Fundusze Unii Europejskiej dla Przedsiębiorców 2007-2013*, CeDeWu, Warszawa 2009, s. 20.

⁹ R. Goździk, *Fundusze unijne. Zasady finansowania projektów ze środków unijnych w Polsce w latach 2007-2013*, Oficyna Wydawnicza VERBA, Lublin 2008, s. 71.

¹⁰ *Polska. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, maj 2007, s. 40.

¹¹ Tamże, s. 42.

Cel 4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.

Cel 5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel 6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

4. Realizacja celów NSRO

Narzędziem realizowania celów określonych w NSRO są programy operacyjne (PO). Są to¹²: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ), Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG), Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL), 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW), Program Operacyjny Europejskiej Współpracy Terytorialnej (PO EWT), Program Operacyjny Pomoc Techniczna (PO PT).

Na realizację Narodowej Strategii Spójności przewidziano środki w wysokości 85,6 mld euro, z tego 67,3 mld to środki UE, 11,9 mld ma pochodzić z krajowych środków publicznych (w tym 5,9 mld z budżetu państwa) i 6,4 mld euro ze źródeł podmiotów prywatnych¹³.

Podział środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności przedstawiono w tab. 1.

Tabela 1. Udział programów w całości alokacji środków i Celu 1 w Polsce w latach 2007-2013

Program Operacyjny	Wartość pomocy w mld euro	% udziału środków	Źródło finansowania
Infrastruktura i Środowisko	27,9	41,9	EFRR, Fundusz Spójności
Regionalne Programy Operacyjne	16,6	24,9	EFRR
Kapitał Ludzki	9,7	14,6	EFS
Innowacyjna Gospodarka	8,3	12,4	EFRR
Rozwój Polski Wschodniej	2,3	3,4	EFRR (w tym dodatkowe 992 mln euro przyznane przez Radę Europejską)
Pomoc Techniczna	0,5	0,8	EFRR
Rezerwa wykonania	1,3	2,0	
Razem	66,6	100,0	

Źródło: *Polska. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013...*, s. 117.

¹² Tamże, s. 95.

¹³ *Polska. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013...*, s. 116.

Bezpośrednio regionalny charakter ma 16 regionalnych programów operacyjnych oraz Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej. Na finansowanie tych programów (Cel 1 – Konwergencja) przeznaczono 28,3% środków. Pozostałe środki mają finansować programy horyzontalne. W niektórych programach horyzontalnych znajdują się priorytety wdrażane regionalnie (szczególnie PO Kapitał Ludzki).

W ramach Celu 3 (Europejska Współpraca Terytorialna) środki w wysokości 731,1 mln euro podzielono na Programy Współpracy Przygranicznej oraz na Programy Współpracy Transnarodowej¹⁴. NSS przewiduje także realizację Programu Współpracy Międzyregionalnej obejmującego całe terytorium Unii Europejskiej.

Tabela 2. Alokacja środków wspólnotowych na programy operacyjne (w mln euro)

Cel 1 – Konwergencja

Program operacyjny	Kwota	Fundusz
16 Regionalnych programów operacyjnych	16 556,6	EFRR
Województwa Dolnośląskiego	1 213,1	
Województwa Kujawsko-Pomorskiego	951,0	
Województwa Lubelskiego	1 155,8	
Województwa Lubuskiego	439,2	
Województwa Łódzkiego	1 006,4	
Województwa Małopolskiego	1 290,3	
Województwa Mazowieckiego	1 831,5	
Województwa Opolskiego	427,1	
Województwa Podkarpackiego	1 136,3	
Województwa Podlaskiego	636,2	
Województwa Pomorskiego	885,1	
Województwa Śląskiego	1 712,9	
Województwa Świętokrzyskiego	725,8	
Województwa Warmińsko-Mazurskiego	1 036,5	
Województwa Wielkopolskiego	1 272,8	
Województwa Zachodniopomorskiego	835,4	
PO Rozwój Polski Wschodniej	2 273,8	EFRR
PO Infrastruktura i Środowisko	27 913,7	EFRR/EFS
PO Innowacyjna Gospodarka	8 254,8	EFRR
PO Kapitał Ludzki	9 707,2	EFS
PO Pomoc Techniczna	516,7	EFRR
Rezerwa wykonania	1 031,1	EFRR/EFS

Źródło: *Polska. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013...*, s. 122.

Pomoc Unii Europejskiej obejmuje również inne obszary interwencji, będące instrumentem Wspólnej Polityki Rolnej (Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich) i Wspólnej Polityki Rybackiej (Europejski Fundusz Rybacki). In-

¹⁴ Tamże, s. 116-117.

strumenty te są ściśle skorelowane z polityką spójności. Do wykorzystania środków finansowych opracowano PO Obszarów Wiejskich oraz PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich.

Podział środków pomiędzy regionalne programy operacyjne został dokonany w oparciu o kryteria ludnościowe, poziomu zamożności oraz poziomu bezrobocia¹⁵. Podział środków finansowych na programy o charakterze regionalnym przedstawiono w tab. 2.

Regionalne programy operacyjne zostały opracowane przez województwa. Jest to zgodne z ustaleniami UE co do decentralizacji programowania rozwoju regionów, zwiększenia efektywności działań administracji publicznej i wymiaru obywatelsko-samorządowego.

Wszystkie regionalne programy operacyjne mają podobny układ, ale ich treść (cele, priorytety i konkretne przedsięwzięcia) różni się w zależności od specyfiki regionów oraz potrzeb i możliwości rozwojowych¹⁶. W opracowaniu regionalnych programów operacyjnych władze wojewódzkie musiały, z jednej strony, uwzględnić zapisy NSRO, z drugiej zaś, być zgodne z celami i kierunkami rozwoju określonymi w wojewódzkich strategiach rozwoju.

5. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego

Najważniejszym dokumentem będącym podstawą do finansowania rozwoju regionu jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 (RPO WD). Instytucją zarządzającą RPO WD jest Zarząd Województwa Dolnośląskiego. Powołano także Dolnośląską Instytucję Pośredniczącą (w celu zapewnienia przedsiębiorstwom lepszego dostępu do doradztwa) oraz Instytucję Pośredniczącą w Certyfikacji, którą jest Dolnośląski Urząd Wojewódzki.

W RPO WD określono cel główny oraz trzy cele szczegółowe. Celem głównym jest poprawa poziomu życia mieszkańców oraz podniesienie konkurencyjności regionu zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju¹⁷. Celami szczegółowymi są¹⁸:

1. Wzrost aktywności gospodarczej opartej na wiedzy i innowacyjności.
2. Rozwój infrastruktury służącej poprawie jakości środowiska, warunków inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej.
3. Poprawa bytu mieszkańców i wzrost konkurencyjności regionu przez modernizację i rozbudowę infrastruktury społecznej.

¹⁵ Tamże, s. 118.

¹⁶ *Polska. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013...*, s. 100-101.

¹⁷ *Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2007, s. 55.

¹⁸ Tamże, s. 56-57.

Wymienione cele RPO WD znalazły odzwierciedlenie w dziesięciu priorytetach (dziewięć merytorycznych, jeden to pomoc techniczna) i konkretnych działaniach do nich przypisanych. Priorytety RPO WD przedstawiono w tab. 3.

Tabela 3. Alokacja środków RPO WD w podziale na priorytety w latach 2007-2013 (w mln euro)

Wyszczególnienie	Ogółem	Wkład UE- -EFRR	Krajowy wkład publiczny	Środki prywatne	Udział EFRR w %	Poziom współfinan- sowania EFRR/ środki ogółem
1	2	3	4	5	6	7
I. Wzrost konkurencyjności dolnośląskich przedsiębiorstw („Przedsiębiorstwa i innowacyjność”)	516,8	309,8	63,8	143,2	25,54	59,95
1.1. Inwestycje dla przedsiębiorstw	274,1	129,5	22,9	121,7	10,68	47,25
1.2. Doradztwo dla firm oraz wsparcie dla otoczenia biznesu	33,8	15,5	2,7	15,5	1,28	45,86
1.3. Wsparcie odnawialnych instrumentów finansowych dla MSP	99,3	99,3	;	;	8,19	100,0
1.4. Infrastruktura wspierająca innowacyjność i przedsiębiorczość	109,7	65,5	38,2	6,0	5,40	59,71
II. Rozwój społeczeństwa informacyjnego („Społeczeństwo informacyjne”)	119,9	97,1	17,9	4,9	8,00	80,98
2.1. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	61,5	48,5	8,0	4,9	4,00	78,86
2.2. Rozwój usług elektronicznych	58,4	48,5	9,9	;	4,00	83,05
III. Rozwój infrastruktury transportowej („Transport”)	415,5	228,0	182,7	4,8	18,79	54,87
3.1. Infrastruktura drogowa	345,3	172,6	172,6	;	14,23	49,99
3.2. Transport i infrastruktura kolejowa	26,5	22,5	2,4	1,6	1,85	84,91
3.3. Transport miejski i podmiejski	43,7	32,8	7,7	3,2	2,70	75,06
IV. Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz bezpieczeństwa ekologicznego i przeciwpowodziowego („Środowisko i bezpieczeństwo ekologiczne”)	152,1	128,8	21,1	2,2	10,62	84,68
4.1. Gospodarka odpadami	23,5	20,0	2,6	0,9	1,65	85,11
4.2. Infrastruktura wodno-ściekowa	96,1	81,7	13,9	0,5	6,73	85,02
4.3. Poprawa jakości powietrza	3,5	3,0	0,5	;	0,25	85,71
4.4. Zabezpieczenie przeciwpowodziowe i zapobieganie suszom	10,6	9,0	1,6	;	0,74	84,91
4.5. Rekultywacja obszarów zdegradowanych	2,8	2,4	0,4	;	0,20	85,71
4.6. Wsparcie instytucji zajmujących się zabezpieczeniem środowiska naturalnego	10,2	8,7	1,5	;	0,72	85,29
4.7. Ochrona bioróżnorodności i edukacja ekologiczna	5,3	4,0	0,5	0,8	0,33	75,47

1	2	3	4	5	6	7
V. Regionalna infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku („Energetyka”)	57,0	36,4	4,9	15,7	3,00	63,86
5.1. Odnawialne źródła energii						
5.2. Dystrybucja energii elektrycznej i gazu	29,9	16,7	2,6	10,5	1,38	55,85
	18,4	15,6	1,4	1,4	1,29	84,78
5.3. Ciepłownictwo i kogeneracja	8,7	4,0	0,9	3,8	0,33	45,98
VI. Wykorzystanie i promocja potencjału turystycznego i kulturowego („Turystyka i kultura”)	155,0	108,5	3,3	3,2	8,94	70,00
	18,0	12,6	5,4	;	1,04	70,00
6.1. Turystyka uzdrowiskowa	26,3	18,4	7,9	;	1,52	69,96
6.2. Turystyka aktywna	11,9	8,4	3,6	;	0,69	70,59
6.3. Turystyka biznesowa	75,7	53,0	20,5	2,2	4,37	70,01
6.4. Turystyka kulturowa						
6.5. Wspieranie infrastruktury turystycznej i kulturowej	23,0	16,1	5,9	1,0	1,33	70,00
VII. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej („Edukacja”)	141,5	99,1	37,4	5,0	8,17	70,04
7.1. Rozwój infrastruktury szkolnictwa wyższego	67,4	47,2	8,2	2,0	3,89	70,03
7.2. Rozwój infrastruktury placówek edukacyjnych	74,1	51,9	19,2	3,0	4,28	70,04
VIII. Modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia („Zdrowie”)	64,6	52,7	8,4	3,5	4,34	81,58
8.1. Poprawa jakości opieki zdrowotnej	64,6	52,7	8,4	3,5	4,34	81,58
IX. Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich („Miasta”)	152,7	106,9	29,1	16,7	8,81	70,01
9.1. Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w miastach powyżej 10 tysięcy mieszkańców	137,4	96,2	26,8	14,4	7,93	70,01
9.2. Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie mieszkalnictwa w miastach poniżej 10 tysięcy mieszkańców	15,3	10,7	2,4	2,2	0,88	69,93
X. Pomoc techniczna	54,1	46,0	8,1	;	3,79	85,03
10.1. Pomoc techniczna	54,1	46,0	8,1	;	3,79	85,03
RAZEM	1829,1	1213,1	416,8	199,2	100	66,32

Źródło: na podstawie: *Szczególny opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013*, wersja z 16 marca 2010 r., Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2010, s. 185-187.

W RPO WD najwięcej środków finansowych przeznaczono na Priorytet I. „Przedsiębiorstwa i innowacyjność” oraz Priorytet III. „Transport”. W Priorytecie I. największe wsparcie finansowe otrzymało Działanie 1.1. „Inwestycje dla przedsiębiorstw” (ok. 53% środków przeznaczonych na realizację Priorytetu). Działanie to ma wspierać m.in.: projekty dotyczące innowacyjności, wdrożenia technologii informacyjnych, prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwach,

rozwoju mikroprzedsiębiorstw. Również wysokie wsparcie otrzymało Działanie 1.4. „Infrastruktura wspierająca innowacyjność i przedsiębiorczość”, na które przeznaczono przeszło 21% środków. W Priorytecie III. największe wsparcie finansowe przewidziano dla Działania 3.1 „Infrastruktura drogowa”, na które przeznaczono ok. 83% środków ogółem przeznaczonych na „Transport”.

Najwyższy poziom współfinansowania ze środków unijnych uzyskano w realizacji Priorytetów: II, IV (najwyższy poziom współfinansowania), VIII i X. Każdym przypadkiem stosunek środków EFRR do środków ogółem przekracza 80%.

Zgodnie z przyjętym przez Polskę zobowiązaniem o realizowaniu (i finansowaniu) założeń i celów strategii lizbońskiej w RPO WD zaangażowano 40% przyznanej alokacji EFRR na działania związane z tą strategią. Realizacja RPO WD ma mieć zasadniczy wpływ na rozwój województwa. Ocenia się, że przyspieszy wzrost PKB o 1,51%¹⁹.

Oprócz środków wspólnotowych objętych regionalnym programem operacyjnym, województwo dolnośląskie otrzymało środki w ramach regionalnego komponentu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. Na poziomie województwa wdrażane są następujące priorytety²⁰: VI. „Rynek pracy otwarty dla wszystkich” (154,3 mln euro), VII. „Promocja integracji społecznej” (106,1 mln euro), VIII. „Regionalne kadry gospodarki” (108,6 mln euro) oraz IX. „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach” (116,4 mln euro). Na poziomie centralnym realizowane są projekty kluczowe PO KL, natomiast w województwach projekty związane bezpośrednio z potrzebami regionu. W województwie dolnośląskim Instytucją Pośredniczącą jest Urząd Marszałkowski, a Instytucją Pośredniczącą II – Dolnośląski Urząd Pracy.

W województwie realizowane są także projekty innych programów operacyjnych (PO IŚ, PO IG, PO EWT), oprócz PO RPW.

6. Wybrane aspekty dotychczasowej realizacji RPO WD

W województwie dolnośląskim, jak wynika z informacji o stanie wdrażania RPO WD²¹, uruchomiono dotąd 60 naborów (49 w trybie konkursowym i 11 w trybie systemowym). Podpisano także 25 umów na realizację projektów indywidualnych. Największym zainteresowaniem cieszą się nabory na realizację Priorytetu I, a konkretnie Działania 1.1. „Inwestycje dla przedsiębiorstw”. W ramach tego priorytetu realizowany jest również projekt „Dolnośląski Fundusz Powierniczy” (JEREMIE). Wartość złożonych wniosków przekroczyła dostępną alokację środków w Prioryte-

¹⁹ *Regionalny Program Operacyjny...*, s. 60.

²⁰ *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*. Wersja z dnia 1 czerwca 2009 r., MRR, Warszawa 2009, s. 293.

²¹ *Informacja na temat wdrażania RPO WD*, stan na 14 maja 2010 r., Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2010.

tach IV, VI, VII i VIII. Nie uruchomiono jeszcze naboru wniosków o dofinansowanie w ramach Priorytetu V. „Energetyka”.

W przeprowadzonych naborach zaangażowano ok. 70% środków pochodzących z EFRR i budżetu państwa. Zarezerwowano również 124, 2 mln euro na realizację projektów indywidualnych, na które nie podpisano jeszcze umów. W maju 2010 r. podpisano 40 umów o dofinansowanie projektów przyjętych do realizacji w ramach Działania 3.1, 6.4, 7.2, 9.1. Łączna wartość umów wynosi powyżej 166 mln zł, natomiast dofinansowanie – powyżej 92 mln zł. Łączna suma podpisanych umów wynosi 3 504,6 mln zł, a dofinansowanie 2 196,4 mln zł²².

Ze względu na miejsce lokowania inwestycji do największych beneficjentów środków w ramach Priorytetów II-IX należą: miasto Wrocław (482,4 mln zł), województwo dolnośląskie (405,7 mln zł), powiat kłodzki (192,8 mln zł), Jelenia Góra (123,3 mln zł) i powiat świdnicki (122 mln zł). Najwięcej projektów inwestycyjnych w ramach Priorytetu I, Działanie 1.1. „Inwestycje dla przedsiębiorstw” realizowanych jest w mieście Wrocław (63,2 mln zł), powiecie kłodzkim (40 mln zł), powiecie świdnickim (39,4 mln zł) oraz powiecie jeleniogórskim (30,3 mln zł)²³. Czołowe miejsca wśród beneficjentów zajmują więc dwa słabo rozwinięte powiaty: kłodzki i jeleniogórski, co należy ocenić pozytywnie. Największe możliwości nie posiada Wrocław, jest więc liderem w tej statystyce. Dalsza koncentracja środków finansowych w mieście stanowi pewne zagrożenie dla rozwoju endogenicznego regionu, może bowiem pogłębiać już istniejące dysproporcje gospodarcze między podregionami województwa.

Duże znaczenie w rozwoju regionu ma realizacja regionalnego komponentu PO KL. Z danych dotyczących wykorzystania komponentu w województwie dolnośląskim wynika, że poziom zakontraktowania środków w województwie wynosi 35,6% i jest porównywalny ze średnią wartością dla wszystkich regionów, która wynosi 36,1%²⁴.

Średni wartościowy udział złożonych wniosków z województwa dolnośląskiego we wnioskach ogółem w ramach PO IŚ wynosił na dzień 30 czerwca 2009 r. 6,6%, a w PO IG – 8%. W ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (w obszarze współpracy transgranicznej) realizowane są dwa programy: PO WT Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska (podpisano 126 umów, co stanowi 91% alokacji programu) oraz PO WT Polska – Saksonia (podpisano 21 umów, 20% alokacji).

Województwo dolnośląskie uczestniczy także w projektach realizowanych w ramach współpracy transnarodowej. Są to: 4 projekty Programu Współpracy Międzynarodowej Regionu Morza Bałtyckiego i 13 projektów Programu dla Europy

²² <http://dolnyslask.pl> (26.06. 2010).

²³ *Mapa dotacji RPO WD*, <http://dolnyslask.pl> (22.05.2010).

²⁴ *Załącznik do Informacji miesięcznej z realizacji PO KL*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 6 kwietnia 2010, s. 1-5.

Środkowej. W regionie realizowana jest także współpraca międzyregionalna (9 projektów Interreg IVC)²⁵.

7. Zakończenie

W obecnym okresie programowania budżetowego Polska jest największym beneficjentem pomocy finansowej europejskiej polityki regionalnej. Blisko 1/4 środków przeznaczonych na jej realizację skierowano do polskiej gospodarki. Daje to szansę całemu krajowi i poszczególnym województwom na zmniejszanie dystansu do innych regionów Unii Europejskiej.

Województwo dolnośląskie jest jednym z najlepiej rozwiniętych regionów w Polsce. Odznacza się także dużymi zdolnościami absorpcyjnymi funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. W okresie 2004-2006 województwo znalazło się na trzecim miejscu pod względem otrzymanego dofinansowania *per capita*.

Decentralizacja programowania i realizacji regionalnych programów operacyjnych stwarza dodatkowe możliwości efektywnego (i zgodnego z celami strategii rozwoju) wykorzystania funduszy europejskich w województwie i prowadzenia dalszych działań w zakresie podnoszenia konkurencyjności regionu oraz wyrównywania różnic wewnątrzregionalnych. Określenie priorytetów i działań w Programie Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego oraz dotychczasowe wykorzystanie środków funduszy strukturalnych daje gwarancję budowania w regionie nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności.

Literatura

- Goździk R., *Fundusze unijne. Zasady finansowania projektów ze środków unijnych w Polsce w latach 2007-2013*, Oficyna Wydawnicza VERBA, Lublin 2008.
<http://www.omwd.dolnyslask.pl/ewt/ewt-2007-2013>.
- Informacja na temat wdrażania RPO WD*, stan na 14 maja 2010 r., Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2010.
- Jankowska M., Sokół A., Wicher A., *Fundusze Unii Europejskiej dla Przedsiębiorców 2007-20013*, CeDeWu, Warszawa 2009.
- Ładysz J., *Polityka strukturalna Polski w warunkach integracji europejskiej*, Wydawnictwo AE, Wrocław 2008.
- Mapa dotacji RPO WD*, <http://dolnyslask.pl>.
- Polska. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-201 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, maj 2007.
- Ruszkowski J., Górnicz E., Żurek M., *Leksykon integracji europejskiej*, PWN, Warszawa 2003.
- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2007.
- Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego do roku 2020*, Załącznik do Uchwały nr XLVIII/649/2005 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2005 r., Wrocław 2005.

²⁵ <http://www.omwd.dolnyslask.pl/ewt/ewt-2007-2013> (15.05.2010).

- Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*, wersja z dnia 1 czerwca 2009 r., MRR, Warszawa 2009.
- Szczególny opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013*, wersja z 16 marca 2010 r., Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2010.
- Wilk K., *Rozwój miast w europejskiej polityce regionalnej i spójnościowej*, [w:] S. Korenik (red.), *Kształtowanie się Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego w warunkach integracji europejskiej*, Wydawnictwo UE, Wrocław 2009.
- Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Nowy początek strategii lizbońskiej*, COM(2005)24.
- Załącznik do *Informacji miesięcznej z realizacji PO KL*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 6 kwietnia 2010.
- Żukrowska K. (red.), *Integracja europejska – nowe bariery czy trwałe kryzys*, SGH, Warszawa 2006.

FUNDING OF REGIONAL DEVELOPMENT FROM THE EUROPEAN UNION SOURCES IN THE YEARS 2007-2013. THE EXAMPLE OF LOWER SILESIA VOIVODESHIP

Summary: The article briefly characterizes the European Union cohesion policy in the current financial programming period. It also describes the cohesion policy in Poland, which principles, objectives and instruments are implemented in the National Strategic Reference Framework. An important part of the article is a reflection on the implementation of cohesion policy in Lower Silesia Voivodeship. The priorities and actions specified in the Regional Operational Programme for Lower Silesia Voivodeship are also presented in the article.